

O UNEALTĂ DE FĂURAR DIN EPOCA DACICĂ

Petre Gherghe*

Rezumat: *Articolul prezintă o unealtă de făurar ce datează din epoca dacică. Unealta a fost găsită din întâmplare lângă localitatea Caracal, județul Olt, România. Descoperirea este una importantă deoarece reprezintă un nou tip de clește dacic de făurar, dar și pentru că este o variantă neîntâlnită în tipologia cunoscută. Unealta măsoară 33 cm în lungime și este alcătuită din două mânere articulate între ele, fixate cu un nit și lucrate prin martelare. Mânerele se subțiază treptat către capetele inferioare și ajung în diametru la 0,8-1 cm. În zona nitului, ambele mânere au în secțiune forma dreptunghiulară, devenind pătrată când se arcuiesc, iar unul dintre mânere are brațul aplatizat și prevăzut la capete cu aripioare, îndoite în unghi drept. Capătul inferior al mânerului (care se subțiază) se termină aplatizat, asemănător unei șurubelnițe. Interesul științific al piesei constă în faptul că aceasta reprezintă o variantă neîntâlnită în tipologia acestei categorii de unelte și a fost concepută pentru a satisface necesitățile din atelierul local.*

Abstract: *The paper presents a pair of blacksmith pliers, dating from the Dacian period. The tool was found fortuitous in the surrounding area of the locality of Caracal, Olt county, Romania. The discovery is important because it is a new specimen of Dacian blacksmith pliers, but also because it is a new, never-before-seen variant in this category. The pliers' length measures, in its current state of conservation, 33 cm. The tool is made out of two hammer-wrought handles, held together by a rivet. The two parts gradually decrease in thickness, their diameter measuring 0,8-1 cm near the handheld end. The section of both handles is rectangular near the fulcrum, becoming square at the bend. One of the jaws is flattened and flaps have been attached to it, which are bent at 90 degrees. The lower part of the handle, reduced in width, has a flat end which is similar to a screwdriver. The scientific interest consists in the fact that this tool is a new variant in the typology of this category, created to correspond to necessities of the local workshop. The pliers can be dated to the 1st century AD – first decades of 2nd century AD.*

Cuvinte-cheie: *Unealtă de fier, clești de făurar, unealtă dacică, secolul I d.Hr. – primele decenii ale secolului II d. Hr, Caracal.*

Key-words: *Iron tool, blacksmith pliers, Dacian tool, 1st century AD – first decades of 2nd century AD, Caracal.*

Obiectul la care ne referim a fost descoperit întâmplător în împrejurimile orașului Caracal, cu ani în urmă, de un localnic.

Informații despre vestigiile dacice cunoscute la Caracal și în vecinătatea acestuia există din anul 1939, când reputatul arheolog oltean, profesorul universitar doctor docent Dumitru Berciu, menționa descoperirile de la Caracal, Potopin, Radomir, Redea, Reșca¹. La acestea se adaugă și cercetările mai recente de la Fărcașul de Jos, singura așezare care prezintă și urmele unei fortificații². Oricum, locul de descoperire al cleștelui – căci despre un clește din epoca dacică este vorba – rămâne incert. Putem presupune că provenea dintr-un atelier de la Romula sau din împrejurimile acesteia, unde s-a mai descoperit ceramică dacică, și pentru importanța lui științifică îl prezentăm în continuare.

Cleștele, în stadiul actual de conservare, măsoară în lungime 33 cm, este alcătuit din două mânere articulate între ele, fixate cu un nit și lucrate prin martelare (Pl.1/1; 2/4). Mânerele se subțiază către capetele inferioare, care se ținneau în mână, și ajung în diametru la 0,8-1 cm (Pl.1/1; 2/4). În zona nitului, ambele mânere au în secțiune formă dreptunghiulară și pătrată, atunci când se arcuiesc, iar unul dintre mânere are brațul aplatizat și prevăzut la capete cu aripioare, îndoite la 90°

* Profesor universitar doctor, Craiova, e-mail: petregherghe@yahoo.com.

¹ Berciu, 1939, p. 340.

² Tătulea, 1994, p. 19.

(Pl.1). Lungimea brațului (pentru că se păstrează aproximativ jumătate) este de 5,7 cm și prin reconstituire aceasta putea măsura circa 12,5 cm (Pl.1/1). Capătul inferior al mânerului (care se subțiază) se termină aplatizat, asemănător unei șurubelnițe (Pl.1/1; 2/4).

Celălalt mâner are partea activă (cea de prindere a obiectului) lățită în formă de evantai, măsoară în starea de conservare actuală ca lățime maximă 4,5 cm, are din antichitate o mică porțiune lipsă în partea stângă (Pl.2/3) și depășește spre exterior, cu circa 1 cm, brațul prevăzut cu aripioare (Pl.1/2; 2/3), iar ca lungime totală mânerul este cu 2,5 cm mai scurt decât celălalt (30,5 cm) (Pl.1/1; 2/4).

Asemenea unelte au fost folosite în atelierele de făurărie mai ales din zona de câmpie, sunt mai puțin cunoscute, deși erau o necesitate pentru confecționarea de unelte și alte obiecte, poate de dimensiuni mai mici, dar și pentru repararea celor deteriorate. Lungimile lor variază între 45 și 58 cm. Acest tip de clește este o variantă apropiată de cele din Tipul VIII, conform clasificării făcute de Glodariu și Iaroslavschi³, care au avut în vedere, corect, forma și sistemul de închidere a gurii acestora, adică felul „prizei”.

Un exemplar asemănător s-a descoperit doar la Meleia⁴ și a fost atribuit cronologic secolului I p. Chr. și începutul veacului următor, ceea ce este valabil și pentru cleștele prezentat mai sus⁵.

Apreciem că unealta descrisă este o creație a meșterilor locali, respectiv o adaptare la tipul VIII din tipologia amintită și ea a fost concepută să răspundă necesităților de prelucrare din atelierul respectiv.

Precizăm totodată că descoperirea este importantă pentru faptul că face cunoscută o nouă piesă de făurărie din epoca dacică, dar și pentru că este o variantă neîntâlnită în tipologia amintită, ea contribuind la îmbunătățirea și diversificarea acesteia.

LISTA PLANȘELOR

Planșa 1. Fig. 1. Clește de făurar din epoca dacică. Vedere laterală. **Fig. 2.** Clește de făurar din epoca dacică - detaliu. Fălcile: vedere frontală.

Planșa 2. Fig. 3. Clește de făurar din epoca dacică - detaliu. Fălcile: vedere laterală. **Fig. 4.** Clește de făurar din epoca dacică. Vedere frontală.

BIBLIOGRAFIE

- Berciu, D. 1939. *Arheologia preistorică a Olteniei*. Craiova: Ramuri.
 Gherghe, P. 1980. Așezarea daco-getică de la Socu-Bărbătești. *MCA* 14, pp. 186-190.
 Glodariu, I., Iaroslavschi, E. 1979. *Civilizația fierului la daci*. Cluj-Napoca: Dacia.
 Tătulea, C. M. 1994. *Romula-Malva*. București: Museion.

ABREVIERI

MCA - *Materiale și cercetări arheologice*, București.

³ Glodariu, Iaroslavschi, 1979, p. 50.

⁴ Glodariu, Iaroslavschi, 1979, fig. 15/5.

⁵ O unealtă asemănătoare a mai fost descoperită în așezarea dacică de la Socu, comuna Bărbătești, județul Gorj, în 1979, aparținea tipului IX și a fost publicată de noi (Gherghe, 1980, pp. 187-189, fig. 7).

1.

2.

Planșa 1

3.

4.

Planşa 2